

## ماهیت فقهی حقوقی دیه در کشورهای اسلامی ایران، مصر و امارات متحده عربی با نگاهی بر عدم جامعیت نظریه مجازات بودن دیه در قانون مجازات اسلامی ایران

ابوالحسن مجتهد سلیمانی<sup>۱</sup> و اردشیر رستمی<sup>۲</sup>

۱ عضو هیات علمی دانشگاه خوارزمی تهران

sarsabze313@yahoo.com

۲ دانشجوی مقطع دکتری دانشگاه خوارزمی تهران

Rostami.javad93@gmail.com

### چکیده

دیه مالی است که به سبب جنایت بر نفس و مادیات آن واجب شده که ماهیت آن در بین فقها و حقوقدانان متفاوت می باشد عده ای دیه را مجازات و عده ای دیگر جبران خسارت و دیگر گروه ماهیت دیه را تلفیقی از مجازات و جبران خسارت می دانند. قانونگذار ایران ماهیت دیه را مجازات دانسته اما در قانونگذار مصر تعویض را معادل دیه دانسته و ماهیت آن را جبران خسارت می داند. در حقوق امارات متحده عربی نیز قانونگذار این کشور ضمن حفظ موازین شریعت اسلامی، دیه را واجد ماهیت ترکیبی می داند. این مقاله باهدف بررسی ماهیت دیه در حقوق ایران، مصر و امارات متحده عربی با نگاهی بر عدم جامعیت نظریه مجازات بودن دیه در قانون مجازات اسلامی ایران به تحریر درآمده است که اطلاعات موردنیاز با استفاده از روش کتابخانه ای گردآوری شده و سپس اطلاعات به دست آمده به روش توصیفی - تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. سؤال اصلی این است که با عنایت به ماهیت فقهی حقوقی دیه در مصر و امارات متحده عربی و نیز ماهیت فقهی حقوقی دیه در ایران که مجازات شناخته شده است آیا این دیدگاه می تواند پاسخگوی ضرر و زیان های ضرر و عدالت باشد؟ پاسخ تحلیل این است که صرف مجازات قلمداد کردن ماهیت دیه نمی تواند پاسخگوی چالش حقوقی موجود باشد و همین خلأ قانونی باعث تراکم پرونده های فراوان در محاکم قضائی گردیده است. بنابراین پیشنهاد می گردد قانونگذار ایران با لحاظ نمودن نظر بسیاری از فقها و حقوقدانان معاصر، کلیه خسارت های بزه دیده را در قالب خسارتی مستقل پیش بینی نماید تا بستر عدالت فراهم و از سردرگمی ضرورین و صرف زمان محاکم و قضات جلوگیری شود.

واژگان کلیدی: دیه، مجازات، جبران خسارت، ترکیبی، تعویض